

Nationale Gedichtendag 2008 - 31 januari
Oda Swagemakers fietst door Brabant

Vijftig verzen

1932-1982

Oda M. Swagemakers

*Deze uitgave werd mogelijk gemaakt
met steun van de Van Spaendonck Stichting te Tilburg*

Verantwoordelijke uitgever: Stichting Mercator-Plantijn VZW, Antwerpen

Uitgeverij van Spijk B.V., Venlo/Nederland

Lay-out: Colette vander Stricht, Antwerpen

Nawoord: Frans Berkelmans

Druk: Drukkerij van Spijk B.V., Venlo/Nederland

© Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Wettelijk Depot: Nr. D 1983 - 3628 - 02

ISBN 90 6216 406 4

Perpetuum mobile-route

Voor Siemer, 10 jaar na zijn afreis

Rondrijdend
door het Hart van Brabant,
ergens tussen Loon op Zand
en Udenhout...

Ruik je hier nóg
het spoor van Siemer
—dolend, Don Quichot,
wie immer—:
drukinkt, lino, lindenhout,
en pijptabak...?

Dus, ergens tussen Loon op Zand
en Udenhout,
voel ik me zo langzamerhand,
ter plaatse verder trappend,
stil blijven staan.

Wolken en weiden, akkerland,
dennen en duinen draaien door.
Hemel en aarde draaien door.
En zon. En maan.

Nu zo maar verder blijven rijden:
ieder zijn leven, elk zijn baan.
En ongemerkt, langzaamaan,
uit de tijd in de eeuwigheid
binnenglijden.

Waar, ergens tussen dodendal,
sterrenbos en hemelweiden,
hoor ik opeens hoorngeschal:
jouw schallende lach, herkenbaar
nog op de Laatste Dag!

Twee schitterende sterrewielen
schieten mij voorbij.
Daartussenin rijst, recht en hoog,
een wapperende rafeltoog,
glimmend nu in alle kleuren
van de regenboog...

En reeds, vanaf de overkant
van de Melkweg, zwaait een hand.
Een lánge arm, een gróte hand
werpt mij een handvol sterren toe.

Bedolven onder een vonkenzegen,
vanuit het land van de Overkant,
hervind ik mij —negen
hemelen lager—
opgebotst tegen
een struik gouden regen,
in de buurt van de 'Rustende Jager'.

Nu verder rijden, elk zijn route.
Ieder zijn leven, zijn eigen baan.
Maar van nú af aan
zullen wij elkaar ontmoeten,
telkens, ergens rond de grens
tussen tijd en eeuwigheid.
Onverwacht en nooit vermoed,
en toch —*de mens blijft mens!*—
in geest, én vlees en bloed
vertaalbaar,
herhaalbaar tot in eeuwigheid:
een hoornstoot van Zijn vreugde,
die doorbreekt in de tijd.
Jouw lach, jouw groet,
herkenbaar tot in eeuwigheid.

Hart van Brabant-route

Waaï, wind, vanuit het zuid-zuidwesten,
want ik moet naar het noord-noordoosten.
Duw mij, stuw mij in de rug
naar mijn eigen land terug,
land van mijn hart,
hart van mijn land,
Hart van Brabant.

'Wacht, ik zál je!' zegt de wind.
'Weet je nog, hoe jij als kind
altijd, altijd, op de baan
dwars tegen mij in moest gaan?
Ha, dit is de dag der wrake.
'k Zal je krijgen,
'k zal je kraken!'

En met één enorme zwaai
neemt de wind opeens een draai:
langs het zuiden naar het oosten
noordwaarts. In het noord-noordoosten,
uitgerekend, blijft hij staan;
schept adem, en dan
valt hij aan.

Valt míj aan, met zulk een kracht,
dat ik mij uit alle macht
weren moet, mij schrap moet zetten,
al mijn strijdkracht in moet zetten,
om niet
tegen de grond
te gaan.

Ai! Demon, wachter van de Jabbok,
wil jij mij, als eertijds Jakob,
de toegang tot mijn land beletten?
Dan moet ik al mijn wapens wetten.
Want dan wordt deze dag
één taai gevecht,
een hard gelag.

Oproeien tegen wind en regen,
optrappen tegen zand en steen.
Waai, tegenwind, waai door mij heen,
zuiver mij uit, van top tot teen.
Sterk mij, scherp mij
in de strijd, tot vernieuwde
weerbaarheid.

Jij —demon, engel, god of mens—
ik laat je niet los, voor ik de grens-
rivier heb overschreden,
mijn geboortegrond betreden,
en gestaan heb waar als kind
ik stond, en reed,
in weer en wind.

God, engel, mens of demon —waan
of werkelijkheid— ik laat je niet gaan,
voor jij mij hebt gezegend,
en het brandmerk van de strijd
mij in het lichaam
hebt getekend,
in het hart gebrand:

hart van Brabant,
ingerekend
door het zegel
van jouw Hand.

Acht zaligheden-tocht

I

Uw woorden zingen door mijn hoofd,
uw tekens kom ik tegen,
langs al de wegen waar ik rij
in zon en wind en regen,
aan hoeveel verborgen
leed en zorgen,
aan hoeveel stil geluk
voorbij?

Uw woorden komen over mij,
aanstromend door de hoge bomen,
de canada's die veld en wei,
veldweg en asfaltweg omzomen,
heel dit breughels land doorkruisend
met hun oneindig ruisen;
aan hoeveel mensenlevens, huizen,
gehuchten, geheimen
voorbij?

Uw woorden overkomen mij,
glashelder, vloeiend en zo vrij
als water, stromende
voorbij.

II

o Land van de
Acht Zaligheden:
hoe dikwijls heb ik
hier gereden,
in een besef
dat, dag en nacht,
hier iemand
—van hoelang geleden?
van twintig eeuwen—
op mij wacht?

Zal ik Hem vinden
vóór de nacht?
Zal ik, aan zoveel
zaligheden
voorbijgeleefd,
ooit binnengaan
waar Hij mij wacht?

III

o Wachters, wachters van de tijd
—wind, seizoenen, zon en maan—,
hebt gij mij weer, na veertig jaren,
gelokt, gestuwd, hierheen geleid
om mij opnieuw te doen ervaren:
de roep, die ademt door dit land?

Dit wonder spel van woord en beeld
en toon, dat oog en oor bespeelt,
inspelend op verborgen snaren.
Dat onverklaarbare te ontwaren,
dat rondwaart hier, door land en lucht,
en je verrast in elk gehucht:

Zalig de zuiveren van hart,
die spelende mijn woord bewaren...

IV

Een groet,
een lach,
een helpende hand.
Een naam,
onvindbaar diep
verwant.

Een huis
waar vroeger
vrienden woonden.
Een lange laan,
een tuin
vol licht.

Wie sprak mij aan?
Een 'vreemd bekend gezicht'.
Maar wáár-
vandaan?

Voorbij.

V

Weer zwaait een kind
mij goeiendag
en fluit de wind
mij uit-geleide.

Weer roept een paard,
een hond, een haan,
gaapt een open deur
mij aan.

Weer rinkelbelt
over de weiden
de leuwrik die
mij vergezelt
langs heel de baan.

En rijden wij
de bossen door,
wij blijven stilstaan
waar ik vóór
veertig jaar
uw spoor
verloor...

VI

Bospad, dat wegzakt
in mul zand.
Fiets aan de hand,
een heel eind lopen.

Dan, onverwacht,
waait aan de rand
van 't bos
de heide open.

Tot aan de verste
horizon:
roodpurper,
gloeiend in de zon!

Hier, was het hier,
dat ik wou wonen,
op mijn eentje,
in een kluis?

Nee, het was dáár,
waar na een jaar
zich huis aan huis
zou scharen, rij aan rij.

En hier? Ziehier:
een vierbaansweg
in aanleg
klieft de hei.

Mijn pad loopt dood
in purperrood.
Een tractor ronkt
voorbij.

VII

Dreigende wolken.
Onweerslucht
drijft mij naar
't volgende gehucht.

Recht voor mij uit:
een torenklok
begint te bonzen,
luidt en luidt.

Maar minder
door dit klokgelui
dan door een
kletterende bui
gedreven,
ga 'k naar binnen:

een nood-geode
disgenoot,
eet ik bij U
het avondbrood
met de zaligen
die de hei ontginnen.

VIII

Dag, land van de
Acht Zaligheden.
Jouw weerzien riep
uit het verleden
een golfslag
van verfrissing op:
één dag het leven
op zijn kop,
waarna —gezuiverd
en vernieuwd—
het bloed gevoed wordt
en gestuwd
met nieuwe kracht.

Wij rijden huiswaarts
langs Westmalle.
Mijn stalen paard
ruikt hier de stal en
neemt in volle vaart
de meest-gerichte binnenwegen
Een klok slaat acht!
Zal ik het halen vóór de nacht?

Uw woorden zingen
in de regen.
Woorden van dank
en zegen zingen,
zingen door mijn hoofd.
En voor het daglicht
is gedoofd,
zijn wij weer dáár
waar, dag en nacht,
Gij mij wacht.

